

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Pirkanmaan kiertotalouspilotti

Hankkeen ohjausryhmän ehdotukset
työpajakoosteen suositusten
eteenpäinviemiseksi

Lukijalle

- Pirkanmaan ELY-keskus toteutti tämän Pirkanmaan kiertotalouspilotiksi nimetyn hankkeen ympäristöministeriön rahoituksella syksyn 2021 aikana.
- Pilotti oli yksi kiertotalouden strategisen edistämishjelman toimenpiteistä. Tavoitteena oli kehittää viranomaisyhteistyötä kiertotaloushankkeissa pilotoimalla toimintamallia, jossa eri luvista ja muista lakisääteisistä menettelyistä (rakennuslupa, kaavoitus, ympäristölupa, YVA, kemikaaliturvallisuuslupa yms.) vastaavat paikalliset viranomaiset muodostavat kiertotaloushankkeita tukevan verkoston.
- Hanke toteutettiin ostopalveluna Gaia Consulting Oy:ltä ja Gaia Consulting Oy:n loppuraportti (14.12.2021) työpajasarjan tuloksista on tässä liitteenä. Loppuraportissa on kuvattu myös työn tavoitteet ja toteutus.

- Hankkeella oli ohjausryhmä, joka kokoontui neljä kertaa. Ohjausryhmä on koostanut työpajatulosten loppuraportin suositusten pohjalta vielä omat ehdotuksensa, miten loppuraportin suositusten pohjalta kehittämistä voitaisiin jatkaa.
- Pirkanmaan ELY-keskus haluaa kiittää ohjausryhmän jäseniä sekä kaikkia työpajoihin osallistuneita rakentavista ja eteenpäin suuntaavista ehdotuksista, jotka mahdollistivat tämän hankkeen toteutumisen. Kiitos myös Gaia Consulting Oy:n asiantuntijoille työpajojen ansiokkaasta luotsaamisesta ja niiden tulosten koostamisesta.

Tampere, 17.1.2022.

Irina Simola

Pirkanmaan ELY-keskus

Hankkeen ohjausryhmän kokoonpano

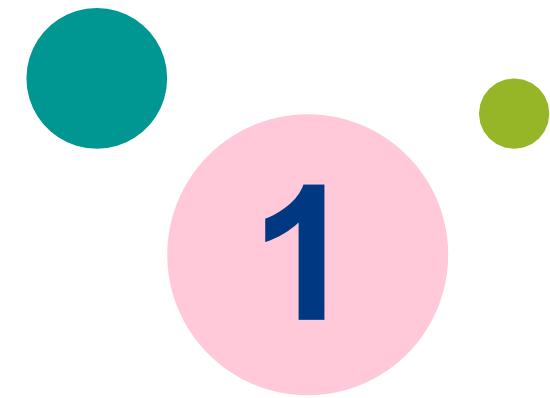
- Jaakko Kuisma (puheenjohtaja), ympäristöministeriö
- Heikki Sorasahi, ympäristöministeriö
- Sari Tasa, työ- ja elinkeinoministeriö
- Matleena Pyhälähti (varajäsen Katriina Koivisto), Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
- Sari Lansola, Etelä-Suomen aluehallintovirasto
- Sinikka Koikkalainen, Hämeen ELY-keskus
- Heino Vasara, Lapin ELY-keskus
- Kirsi Levä (varajäsen Sanna Pietikäinen), Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
- Hanna Salmenperä, Suomen ympäristökeskus
- Tommi Maasilta (varajäsen Marko Nurmikolu), Kuntaliitto
- Ruut-Maria Rissanen, Pirkanmaan liitto
- Irina Simola, Elina Viitanen, Emmi Pajunen, Jukka Kohonen, Pirkanmaan ELY-keskus

Hankkeen ohjausryhmän ehdotukset työpajakoosteen suositusten eteenpäin viemiseksi:

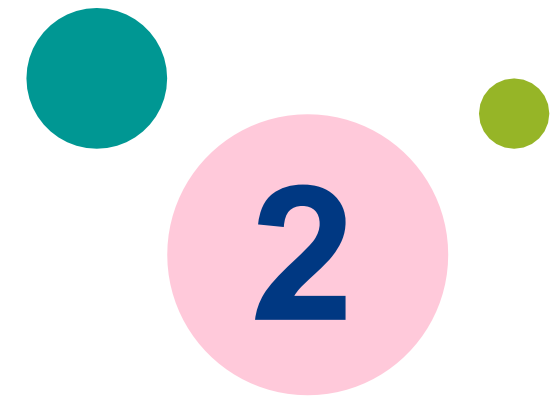

1) Olemassa olevien verkostojen hyödyntäminen, verkostojen kehittäminen ja kokonaisvaltainen tarkastelu

- Ympäristöministeriö järjestää 2/2022 työpajan aluehallintovirastojen ja ELY-keskusten asiantuntijoille sen sopimiseksi, miten ympäristöhallinnon kiertotalouden asiantuntijaverkosto voisi olla tarkoituksenmukaista järjestää. Tämän lisäksi on tarpeen järjestää laajapohjaisempi keskustelu kiertotalouden osaamisverkostosta muiden viranomais- ja toimijatahojen kanssa (osana kansallisen kiertotalousohjelman toimeenpanoa).
- Jatkossa on tärkeää varmistaa, että tilaisuuksia viranomaisten (ml. myös muut kuin ympäristöviranomaiset) sekä toiminnanharjoittajien väliselle vuoropuhelulle järjestetään säännöllisesti ja myös asiakaspalautetta kerätään ja hyödynnetään viranomaismenettelyiden kehittämisessä edelleen. Kokemuksia kaksiosaisista neuvottelupäivistä, joissa on sekä kaikille avoin että vain viranomaisille varattu osuutensa, tulee hyödyntää.

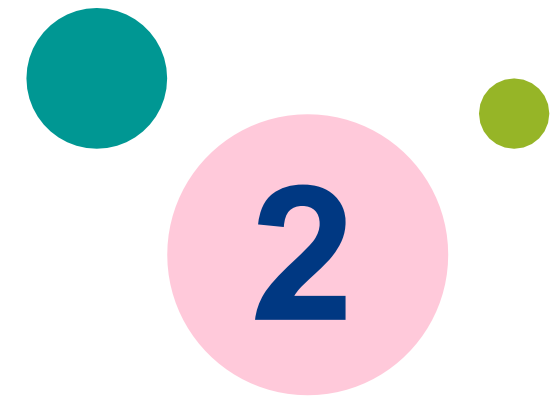

- Kiertotalouden edistämisen näkökulmasta materiaalkiertojen tehostaminen ja yhteistyön mahdollistaminen poikkileikkaavasti yli toimialarajojen tulee pitää mielessä. Jäte-, tuote- ja kemikaalisäädännön rajapintojen ongelmien kansalliseksi ratkaisemiseksi tarvitaan kyseisten viranomaisten yhteistä kehittämistyötä. Kansainvälisiä, erityisesti EU:n sisäisiä viranomaisverkostoja tulisi hyödyntää tehokkaammin sekä madaltaa tarpeen mukaan käytävän vuoropuhelun kynnyksiä. Suomalaisessa toimintaympäristössä uudeksi katsotut tekniikat tai harvinaisemmat säännökset voivat olla jo laajemmassa käytössä jossakin toisessa maassa.
- Materiaalivirtakohtaista tarkastelua ja sen koko arvoketjun toimijoiden mukaista yhteistyötä olisi mahdollista vahvistaa sopimuksellisen ja tavoitteellisen yhteistyön malleja hyödyntämällä. Tällainen voisi olla esim. alueellinen pilotti/green deal neitseellisten luonnonvarojen käytön vähentämiseksi uusiomateriaalin (pilotissa rajattuna esim. betonimurskeeseen tai tuhkaan) käyttöä lisäämällä. Tarkastelussa voisi yhtäaikaaisesti hyödyntää julkisten hankintojen mahdollisuuksia luoda kysyntää sekä vahvistaa lainsäädännön yhtenäistä soveltamista. Vähähiilisen kiertotaloussopimuksen alueellinen pilotti?

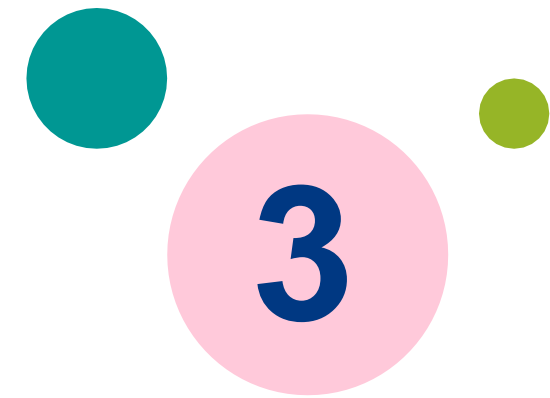

2) Kokeilujen mahdollistamiseen ympäristönsuojelun taso ja lain vaatimukset huomioon ottaen tulee erityisesti keskittyä.

- Yrityksiä kannustetaan olemaan aktiivisia oman hankkeensa lupatarpeista mahdollisimman aikaisessa vaiheessa esimerkiksi kutsumalla itse hankkeeseen kytkeytyvät viranomaiset yhteiseen keskusteluun. Yhteyttä voi ottaa esimerkiksi ELY-keskuksiin relevanttien osallistujatahojen kartoittamiseksi. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on hyvä olla tietoinen myös valtion luvittamista hankkeista mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.
- Erityisesti ELY-keskusten E- ja Y-vastuualueiden yhteistyötä sekä yhteistyötä ELY-keskuksen, AVIn ja Business Finlandin välillä tulisi entisestään tiivistää, jotta jo rahoitusta haettaessa tunnistettaisiin kaavoitus-, luontoselvitys-, YVA- ja lupatarpeet asiakkaan kannalta riittävän aikaisin. Tärkeää on varmistaa yhteydenpito aikaisessa vaiheessa myös hankkeen sijaintikuntaan (kaavoitustarpeet). Erityisesti kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen luvittamissa hankkeissa yhteistyötä ELY-keskuksen E-vastuualueen ja Business Finlandin kanssa tulisi vahvistaa.

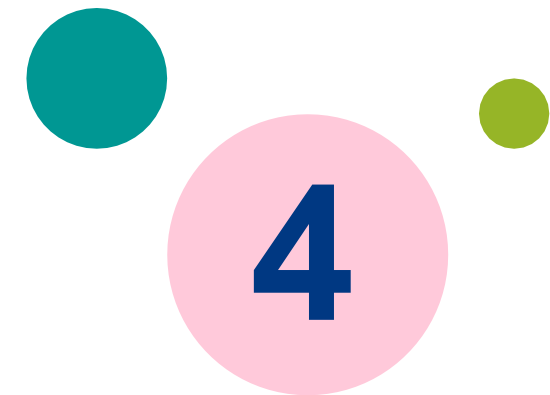

- Ennakkoneuvotteluja järjestetään YVA- ja ympäristölupaa edellyttävissä hankkeissa jo yleisesti, mutta koetoimintailmoitukset tulevat viranomaisten tietoon lyhyellä aikajänteellä. Ympäristönsuojelulain mukainen koetoimintailmoitus on nopea ja vakiintunut käytäntö uudenlaisten ratkaisuiden testaamiseen ja menettelyä on käytetty esimerkiksi jätteiden energiahyödyntämisen edistämiseen. Kiertotalouden edistämisen ja ennakoinnin sekä uusien tekniikoiden testaamisen näkökulmista koetoimintailmoituksista (määrät, päätökset, raportointi ja kokeilujen lopputulokset) ei kuitenkaan ole tietoa kattavasti koottuna. Koetoimintaa koskevia ilmoituksia on tarpeen tarkastella myös esimerkiksi prosessiturvallisuuden (TUKES) näkökulmasta. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus toteuttaa v. 2022 aikana OHKE-hankkeen ”Jätteiden pyrolyysikäsitteily - lupavelvollisuus ja toimivalta ympäristönsuojelun näkökulmasta”, joka osaltaan tulee vahvistamaan yhteistä tietopohjaa pyrolyysiprosesseista ja niiden lupakysymyksistä.

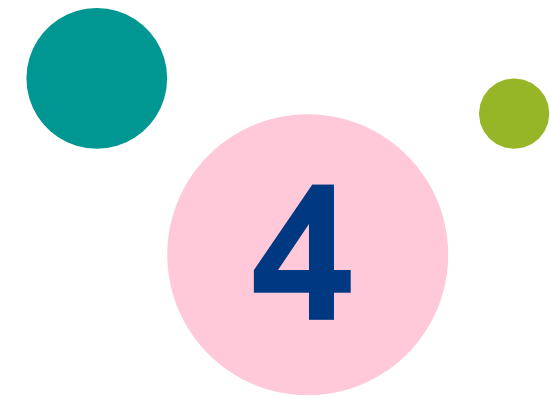
3) Tiedon jakaminen ja keskittäminen yhdenmukaisen käsittelyn varmistamiseksi: alueellinen ja kansallinen tiedonvaihto, alustat, tiedonvaihtofoorumit, julkaisut, vierailut jne.

- Viranomaisyhteistyötä on tarpeen tehdä kansallisesti varmistamaan yhtenäiset lainsäädännön tulkinnat erityisesti sivutuotteista, end-of-waste-menettelyistä ja Mara-asetuksen soveltamisesta. Näihin liittyvää kehittämistä tehdään mm. UUMA4-ohjelmassa ja ympäristöministeriön uusiomateriaalien tuotteistamista käsittelevässä työryhmässä (ns. UTU-työryhmä). Ympäristöministeriön jäte- ja tuotetietojärjestelmän kehittämishanke sekä muut tietojärjestelmien kehittämishankkeet parantavat osaltaan tietojen kokoamista ja kansallista hyödyntämistä.
- Alueilla (maakunnissa) kiertotaloutta voidaan edistää osana aluekehittämistä ja maankäytön suunnittelua maakuntaliittojen ja ELY-keskusten yhteistyöfoorumeissa sekä erilaisten hankkeiden ja verkostojen (kuten Kiertotalouskeskuksen ekoteollisuuspuistoverkosto) välityksellä.
- Kiertotalousalueiden säännöllisesti kokoontuvat yhteistyöfoorumit edesauttavat alueen kehittämisessä sekä alueen tulevien kaavoitus-, YVA- ja muiden selvitystarpeiden ennakoinnissa. Kiertotalousalueiden yhteistyön koordinointi voi olla esimerkiksi aluetta hallinnoivan tahon vastuulla. Kiertotalousalueen ajantasaisen tilannekuvan muodostamisessa ja ylläpitämisessä voitaisiin testata paikkatietomuotoista esitystapaa (esimerkiksi jatkoselvitys ECO3-alueella).

4) Viranomaisten riittävien resurssien varmistaminen esimerkiksi ennakoinnissa ja riskienhallinta.

- Kiertotalouden edistäminen kokonaisvaltaisesti edellyttää monialaisten verkostojen entistä tavoitteellisempaa ja vaikuttavampaa hyödyntämistä. Verkostoja on jo runsaasti ja niihin osallistuminen tulisi mieltää tärkeäksi hallinnon ”ennakointi- ja T&K-työksi”. On selvä tarve löytää uudenlaisia tapoja esim. visualisoinnin keinoin tehdä verkostoja ja niiden tavoitteita näkyväksi, kokonaisuuden hahmottamista helpottavaksi sekä keksiä keinoja ylläpitää tietoja ajan tasalla vähintäänkin verkostoja koordinoivien tahojen osalta.
- Erillisrahoitettujen hankkeiden (esim. CIRCWASTE) mahdollisuuksia vahvistaa lainsäädännön tulkintoihin ja viranomaismenettelyihin liittyvää tietopohjaa tulisi hyödyntää. Ympäristölupamenettelyjen sujuvoittamisessa tilastoinnit ovat keskittyneet lupamääriin ja niiden kestoon laadullisten ja sisällöllisten koontien sijaan. Digitaalisten alustojen tulisi auttaa tekemään tiedon hallintaa helpommaksi.

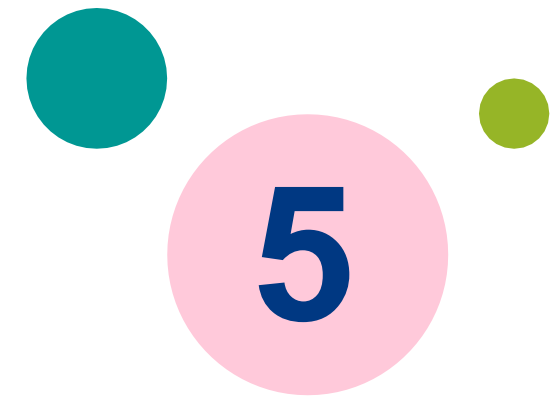

- Ympäristönsuojelulain 36 § 2 mom mukaan kunta voi yksittäistapauksissa siirtää päätösvaltansa valtion viranomaiselle, jos asian ratkaiseminen vaatii asiantuntemusta, jota kunnassa ei voida saada tai jos asian käsittely valtion ympäristölupaviranomaisessa on tarkoituksenmukaista toiminnan sijaintiin tai luonteeseen liittyvästä erityisestä syystä. Vastaavasti 38 § mukaan valtion ympäristölupaviranomaiselta voidaan siirtää toimivaltaa kuntiin tietyin edellytyksin. Koottua tietoa toimivallan siirroista ei juuri ole, mutta toimivallan siirtomahdollisuutta voitaisiin mahdollisesti hyödyntää kiertotaloushankkeissa. Asia vaatisi selvittämistä.

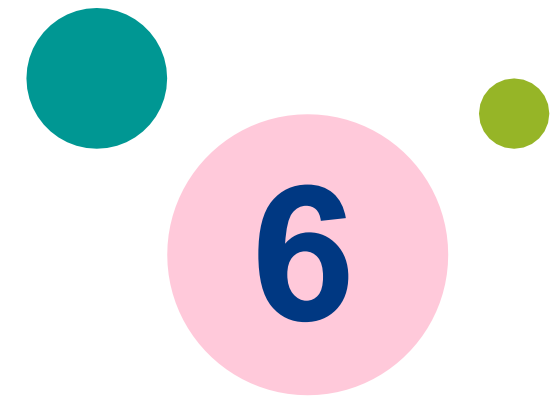
5) Toiminnanharjoittajien kyvykkyyden ja tietoisuuden nostaminen viranomaisprosessien suhteen tiedottamalla ja neuvomalla

- Säännöllisesti (esim. vuosittain) tulisi järjestää kiertotaloushankkeiden viranomaisyhteistyöstä seuranta-ilaisuus, jossa olisi mahdollista välittää tietoa menossa olevista keskeisistä hankkeista, verkostojen toiminnasta, viranomaisten tulkinnoista ja ohjeistuksista sekä tuoda esille tulevia kehittämistarpeita. Tilaisuuteen tulisi kutsua myös muita kuin valtion ympäristöhallinnon edustajia (vrt. kohdan 1. suositus säännöllisistä kokoontumisista). Tilaisuus olisi hyvä sisällyttää osaksi ympäristöhallinnon koulutuskalenteriin.
- Viranomaistyön kehittämisestä tulisi aktiivisesti myös viestiä esimerkiksi osana kansallisen kiertotalousohjelman toimeenpanoa.

- Neuvonnan oikea-aikaisuutta sekä ohjeistamisen ymmärrettävyyttä tulisi parantaa sekä selvittää keinoja, joilla tämä voitaisiin tehdä tehokkaimmin. Kiertotaloudessa on erilaisia toimijoita, joista osa tulee viranomaisten neuvonnan piiriin selvästi liian myöhään. Tällöin myös menettelyjen vaatimukset (esimerkiksi vaadittavat selvitykset) tulevat asiakkaan tietoon liian myöhään. Viranomaisilla ei ole mahdollisuutta saattaa asiakkaita ennakkollisen neuvonnan piiriin, ellei asiakas itse ota viranomaiseen yhteyttä. Neuvonnan oikea-aikaisuutta ja ymmärrettävyyttä voisi olla mahdollista parantaa esimerkiksi viranomaisten yhteisellä kiertotalouden menettelyjen sähköisellä neuvontapalvelulla ja/tai pyrkiä yhteistyössä etujärjestöjen kanssa parantamaan asiakkaille annettavaa neuvontaa ja tiedotusta. Asia vaatii tarkempaa selvittämistä.

6) Ennakoinnin kokonaisvaltainen kehittäminen sisältäen niin ennakkoneuvottelut kuin jatkuvamman tiedonvaihdon kiertotalouden tarpeista

- Kiertotaloushankkeiden ja yritysten palvelupolku –ajatuksen eteenpäin vieminen osana viranomaistoiminnan oman toiminnan kehittämistä, mutta yhteistyössä yli organisaatorajojen. ELY-keskusten vastuualueet yhdistävät kiertotaloustiimit ja erityisesti RRF-hankkeiden myötä vahvistettava tiedonvaihto Business Finland-ELY-AVI –välillä.
- Säännöllisesti kerättävä asiakas- ja sidosryhmäpalaute, josta tulisi erikseen selvittää, voitaisiinko palautetta kerätä osana esimerkiksi kiertotalousohjelman toimeenpanoa tai AVI:n ja ELY-keskusten sidosryhmäkyselyitä. Kerättävän palautteen tulisi myös olla syötteenä toiminnan edelleen kehittämiseksi.

Kiertotalouspilottiin liittyviä selvityksiä ja tietolähteitä

[Kiertotalous vähähiilisyiden edistäjänä ja luonnon monimuotoisuuden turvaajana \(2021\)](#)

[Kiertotalouden tieto käyttöön – Kahdeksan keskeistä teemaa ja uudet tietotarpeet \(2020\)](#)

[Kemikaalitiedon käyttö ympäristöluvassa: Ohje lupa- ja valvontaviranomaiselle \(2021\)](#)

TUKES-sivustolla:

<https://tukes.fi/kiertotalous>

<https://tukes.fi/ilmiot/kiertotalouden-turvallisuusriskit>

[Blogi viranomaisyhteistyöstä investointiluvituksessa](#)

[Laitoksen suunnittelun tarkistuslista](#)

YM:n [julkaisu](#): Syyt yli vuoden kestäneisiin ympäristölupa hakemusten käsittelyaikoihin aluehallintovirastoissa 2018–2020

CICAT2025-hankkeessa tuotettu :

[”Kiertotalouden liiketoiminnan sääntelyesteet ja niiden ratkaisuvaihtoehdot. Delfoi-tutkimuksen raportti”](#)

<https://www.digipolis.fi/kiertotalouskeskus>

[CIRCWASTE-hankkeen Materiaalit kiertoon -sivusto](#)

gaia

Pirkanmaan kiertotalouspilotin työpajat
TYÖPAJASARJAN TULOKSET

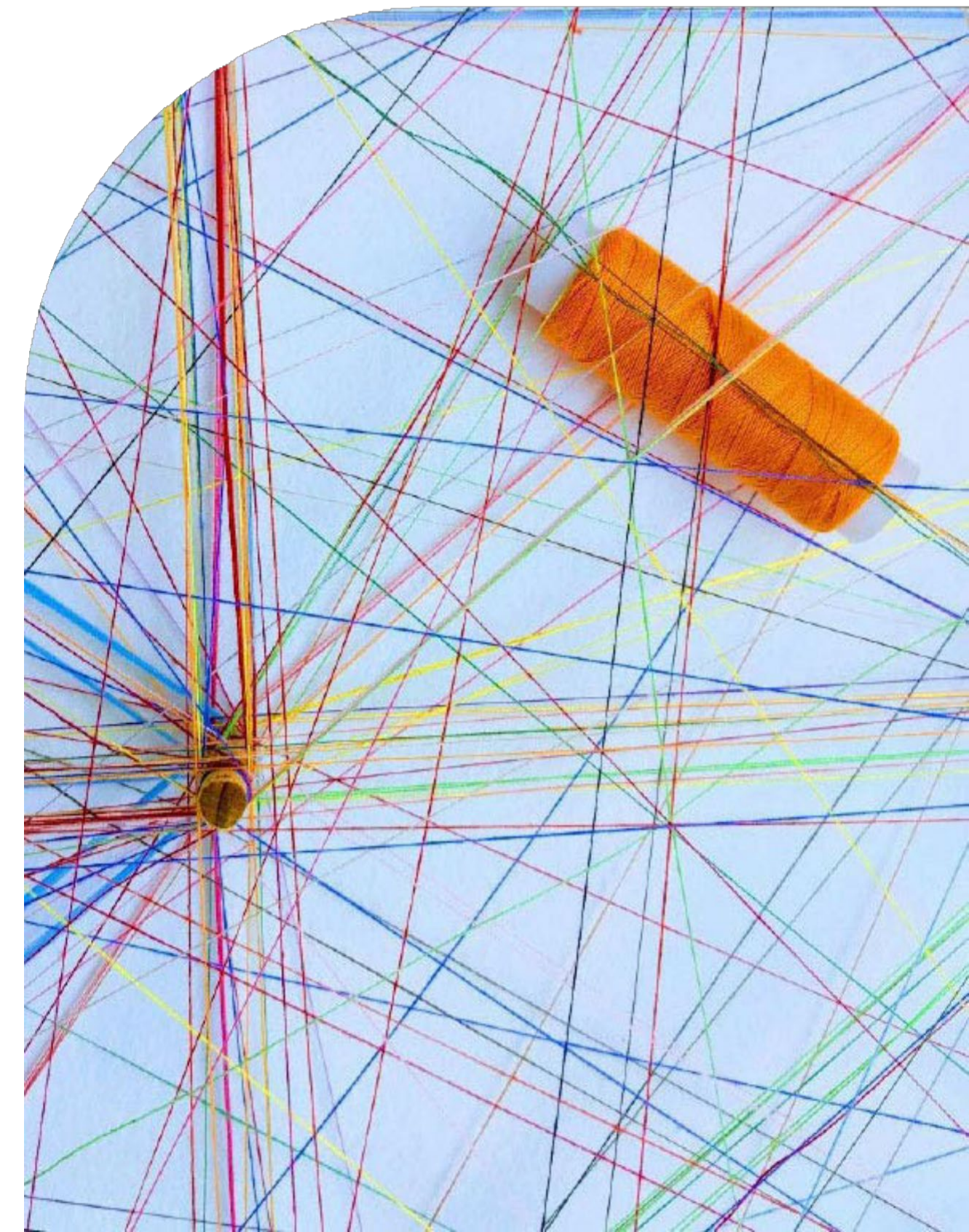
Suvi Häkämies, Ulla Värre, Matleena Moisio ja Venla Kontiokari
Gaia Consulting oy

Sisällysluettelo

1. Työn tausta ja johdanto
2. Viranomaisyhteistyö kiertotalousalueiden kehittämisessä – tulokset
 1. työpajasta ja
 3. työpajan jatkokehittälystä
3. Viranomaisyhteistyö kiertotalouden tuotteiden tai palveluiden kehittämisessä – tulokset
 2. työpajasta ja
 3. työpajan jatkokehittälystä
4. Johtopäätökset ja suositukset

Photo by Omar Flores on Unsplash

Työn kokonaistavoite

- Gaia Consulting Oy toteutti Pirkanmaan ELYn toimeksiannosta kolmen työpajan sarjan, jonka tavoitteena on **vahvistaa verkostomaista** toimintatapaa kiertotalouden edistämisessä sekä **lisätä vuoropuhelua ja tiedonvaihtoa** viranomaistahojen kesken ja viranomaisten ja toiminnanharjoittajan välillä.
- Prosessilla haluttiin edesauttaa **osaamis pohjan ja asiantuntemuksen** tehokkaampaa, oikea-aikaisempaa ja ennakoivampaa hyödyntämistä sekä yhtenäistää osaltaan lainsäädännön **tulkinta- ja soveltamiskäytäntöjä**.

Photo by Austin Distel on Unsplash

Pirkanmaan kiertotalouspilotti ja siihen liittyvä työpajasarja

Gaian fasilitoima 3 työpajan sarja perustuu Pirkanmaan ELY-keskuksen ”Pirkanmaan kiertotalouspilotti”-hankkeeseen.

Kiertotalouspilotti-hanke taas pohjautuu Valtioneuvoston periaatepäätökseen kiertotalouden strategisesta ohjelmasta ja sen toimenpiteeseen: Viranomaisyhteistyön kehittäminen kiertotalous-hankkeissa.

Työpajoissa esiteltyjen todellisten **hanke-esimerkkien** avulla tunnistettiin asiakaslähtöisesti hanketoimijan ja hankkeeseen kytkeytyneiden viranomaisten vuoropuhelun onnistumisia ja parannustoivomuksia tarkastelemalla erityisesti mahdollisuuksia parantaa ennakoitavuutta toisaalta hakijalle tulevien lupien vaatimuksista ja toisaalta viranomaisille tietoa hankkeesta.

Työpajojen kautta etsittiin vastauksia ja jatkosuosituksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Mikä voisi olla toimintamalli kiertotaloushankkeiden viranomaisyhteistyön parantamiseksi – aihepiirin oma verkosto, olemassa olevien verkostojen tehokkaampi ja koordinoitumpi hyödyntäminen kiertotalouden tulokulmasta vai esim. lupakäsittelijöiden erikoistuminen?
2. Miten vuoropuhelua ja osaamis pohjaa voidaan vahvistaa ja ottaa kollektiivisesti opiksi ns. ennakkotapauksista?
3. Miten varmistaa ympäristön suojelun taso ja lainsäädännön velvoitteet, mutta myös mahdollistaa uusien innovaatioiden synty ja kokeilut?
4. Minkälaista koulutusta aihepiiristä tarvitaan?
5. Mikä ympäristöhallinnon rooli on jäte- ja materiaalivirtojen volyymien, potentiaalien ym. tunnistamisessa?

Järjestetyt työpajat

gaia

28.10.2021

Ensimmäisen työpajan
tavoitteena oli käsitellä
kiertotalousalueen perustamis- ja
toimintavaiheen viranomaisyhteyksien
kehittämistä olemassa olevien
kiertotalouspuistojen kautta.

Alustajat:
ECO3, Topinpuisto

4.11.2021

Toisen työpajan
tavoitteena oli käsitellä itse
liiketoimintaan ja valmistettaviin
tuotteisiin/palveluihin liittyviä
viranomaismenettelyjä.

Alustajat:
Ecolan, Crisolteq

19.11.2021

Kolmannen työpajan
tavoitteena oli esitellä ja validoida
edellisten työpajojen pohjalta
koostetut tulokset ja kehitetyt
jatkosuositukset sekä suunnitella
seuraavia askeleita.

Miksi viranomaisten välinen tiedonvaihto ja sujuva yhteistyö on tärkeää kiertotalouden edistämiseksi?

Kiertotalouden toteutuminen ja toteuttaminen on systeeminen muutos. Yhteinen tahtotila kiertotalouden edistämiseen on saatava kirittämään luvituksen käytäntöjen kehittämistä kaikilla tasoilla. Oman vaikuttamisen alueen rajat on tärkeää tunnistaa. Niiden sisällä myös ensimmäiset pienet käytännön askeleet ovat tärkeitä.

Yhteisenä tavoitteenamme on sekä **varmistaa ympäristönsuojelun taso ja lainsäädännön velvoitteet että mahdollistaa uusien innovaatioiden synty ja kokeilut.** Kiertotalouden edistäminen ei tarkoita alentuneita ympäristövaatimuksia, vaan kiertotaloutta tulee edistää ympäristön tilan vaarantumatta.

Monet kiertotalouden edistämisen ja viranomaisyhteistyön haasteet ovat jo ennalta tunnettuja ja nyt etsitään **käytännön keinoja varmistaa tiedonkulku ja yhteistyö virastojen ja alueiden välillä ja niiden sisällä.**

Unelmien viranomaisyhteistyö

Rakentavaa ja ratkaisukeskeistä

Aikaisen vaiheen keskustelua, kaksisuuntaista vuovovaikutusta koko matkan

Opastavaa ja asiantuntevaa

Yhteisenä tahtotilana kiertotalouden edistäminen

Inspiroivaa

Yhdeltä luukulta

Aitoa yhteiskehittämistä

Mahdollisimman vähän tulkinnanvaraisuutta

Kokonaishyödyn tarkastelu

Jaettu osaaminen

Tiivis verkosto

Valmius kompromisseihin

Arvostavaa, avointa ja ennakkoluulotonta

Ennakoivaa ja oikea-aikaista

Photo by Austin Kehmeier on Unsplash

Missä tai millaisissa menettelyissä yhteistyön tekeminen on kaikkein helpointa ja sujuvinta?

Ennakkoneuvottelut esimerkiksi YVA-menettelyn käynnistämisessä tai ympäristöluvan yhteydessä ovat hyödyksi, kun mukana on monta viranomaistahoa ja ne pidetään ajoissa.

Kuntien y-viranomaisilla on hyvä käsitys alueidensa erityiskysymyksistä ja toimijoista, mikä auttaa myös ELY:ä.

Maakunnan liiton ja ELY-keskusten välinen sisäinen keskustelu sujuu hyvin.

Rakennusvalvonnan luvituksessa yhteistyö sujuu hyvin.

Tiedonvaihtofoorumit jäteviranomaisten kesken, kuten jätealan neuvottelupäivät, ovat hyödyllisiä.

Jatkoluvituksissa tai lupien muutoksissa asiat sujuvat tai kun viranomaisen muusta syystä tuntee luvitettavaa toimintoa. Vakiintuneet tulkinnat, jotka ovat tuttuja molemmille tahoille helpottavat.

Kun on tuore jätteenkäsittelyn tai kiertotalouden hyväksyvä asemakaava. Tai kun maankäytöllisistä reunaehdoista on keskusteltu maakunnan liiton ja toiminnanharjoittaja kesken.

Kun menettelylle on selkeä aikataulu.

gaia

Viranomaisyhteistyö kiertotalousalueiden kehittämisessä

Tulokset

1. Työpajasta ja 3. työpajan jatkokehittälystä

Alustajien kokemukset: Kiertotalousalueet ja viranomaisyhteistyö

Ruusut

- Yhteistyö on sujunut hyvin, kun on kokoonnuttu asian äärelle ja tutustuttu puolin ja toisin
- Lupaprosessit ovat sujuneet hyvin, kun ne on saatu alkuun
- Koetoimintailmoitus on yleensä ennakoitava ja aikataulultaan selkeä

Risut

- Alueen kehityksen ennakkoinnin haasteet yhdistettynä viranomaisprosessien ennakkoinnin haasteisiin
- Prosessien venyminen aiheuttaa haasteita liiketoiminnan kehittämiseksi, esim. enakkokeskustelut ja koetoimintailmoitukset
- Kiertotalouskokeilujen hyötyjen esiintuominen prosessien yhteydessä on ollut haastavaa

Toiveet

- Parempi ennakkointi yhdessä
- ”Saa olla vaativa – samalla selkeä ja johdonmukainen”
- Hallittu palvelupolku yritykselle viranomaisprosesseihin ja julkisen toimijan palvelulupaus
- Ennakkoneuvotteluista prosesseja sujuvoittava tapa

Onnistumiset kiertotalousalueiden viranomaisyhteistyössä

Yhteyden muodostaminen aikaisessa vaiheessa viranomaisten edustajien ja toiminnanharjoittajan välille. Avoin keskustelu hyvissä ajoin (jo suunnitteluvaiheessa) sekä valvovan että luvittavan viranomaisen kanssa yhdessä ja erikseen.

Yhteyshenkilön nimeäminen viranomaistahoilta ja toiminnanharjoittajalta. Tehtävänä infota muita ”omiaan”. Tärkeää myös, että eri organisaatioiden yhteyshenkilöt ovat tietoisia toisistaan.

Yhteistyö kaavoituksen kanssa.

Sähköinen MaRa-rekisteröinti.

Jatkuva ja joustava yhteistyö ja prosessimainen eteneminen: ennakkotieto, hankkeen esittely, perehtyminen ja kommentointi. Lupahakemuksen ennakkoluku viranomaisella.

Viranomaisten laatimat suunnitelmat, kuten vesienhoitosuunnitelma, jätehuoltosuunnitelma, alueelliset strategiat jne. ja niiden liittäminen julkisen toimijan ylläpitämään alustaan, kuten ECO3.

Tottuminen etätyöhön on mahdollistanut alueiden välistä yhteistyötä viranomaisten kesken

Kiertotalousalueiden viranomaisyhteistyön kehittämistarpeet

1. Yhteinen tahtotila kiertotalouden edistämiseen on saatava kirittämään luvituksen käytäntöjen kehittämistä kaikilla tasoilla
2. Ennakointia tulee vahvistaa yhteistyönä viranomaisten ja kiertotalousalueiden kesken
3. Asiantuntemuksen varmistaminen, hiljaisen tiedon välittyminen on tärkeää, jotta kohtelu olisi sujuvaa ja tasapuolista. Kiertotaloudessa käsitellään paljon uusia asioita: materiaaleja ja teknologioita. Tämä vaatii vahvaa osaamista niin yrityksiltä kuin viranomaisiltakin.
4. Yhdenmukaisemmat tulkinnat tarvitaan esimerkiksi alueellisen yhdenvertaisuuden varmistamiseksi ja ennakoitavuuden parantamiseksi.
5. Joustavuuden ja kokeilujen mahdollistaminen on kiertotalouden elinvoiman edellytys. Uusien materiaalien ja menetelmien ottaminen käyttöön on välttämätöntä lineaaritaloudesta kiertotalouteen siirryttäessä.

Ideat toimenpiteiksi, 1–2

Kehitystarve

Keinot

1. Kiertotalouden edistäminen kaikilla tasoilla

- **Päästöjen tai muu laajempi ympäristövaikutusten huomioiminen** lainsäädännössä niin, että luvituksessa voitaisiin huomioida esimerkiksi päästösäästöt

- **Uusiomateriaalien hyötykäytön edistäminen kiertotalousalueilla**

2. Ennakoinnin vahvistaminen

- **Viranomaiset mahdollisimman kattavasti mukaan ennakointiin**
Luvittavat ja valvovat viranomaiset, YVA-yhteysviranomaiset, ELY:t ja kunnat, maakunnan liitot, kaavoitus
- **Keskustelu kiertotalousalueiden master planien pohjalta**
toiminnanharjoittajan ja viranomaisten kesken sen ennakoimiseksi, mitä toiminta voi olla tulevaisuudessa ja mikä on tai ei ole mahdollista
- **Viranomaisten riittävät resurssit**

- **Organisaation tuki uusien tulkintojen tekemiseen**
- **”Maakuntatasoinen materiaalivirtojen palvelualusta”**
nyt työn alla Pirkanmaalla maakunnan liiton rahoittamana
- **Yhteyshenkilöiden nimeäminen**
eri organisaatioista aikaisessa vaiheessa hanketta tutustumaan toimintaan ja toisiinsa ja välittämään tietoa omissa organisaatioissaan

Ideat toimenpiteiksi, 3–5

Kehitystarve

Keinot

3. Asiantuntemuksen varmistaminen, hiljaisen tiedon välittyminen

4. Yhdenmukaisemmat tulkinnat

5. Joustavuuden ja kokeilujen mahdollistaminen

- **Osaamisverkostot:** Kansallinen osaamisverkosto tai muu foorumi, ELYn alueen kiertotalousalueet yhdistävä konsortio, kiertotalousaluekohtainen verkosto
- **Tiedonjaon vastuuttaminen** ja keskitetty tiedottaminen, esimerkiksi onnistuneista tapauksista tehdyt julkaisut.
- **Keskitetty luvitus** esim. End of Waste -käsittelyyn, ympäristöluvitukseen. Luvitus ja valvonta samaan organisaatioon.
- **Alusta tiedon jakamiselle**
- **Vierailut alueilla**

Yhteisen ja erillisten lupien tasapaino kiertotalousalueella eli ennakoiva harkinta siitä, mitkä toiminnot kiertotalousalueella kannattaa luvittaa yhdessä ja mitkä erikseen

Miten arvioisitte näiden keinojen tärkeyttä, kun viranomaisyhteistyötä aletaan edistää?

Osallistajat arvioivat esitettyjä keinoja asteikolla 1-5:

5 = Keino on erittäin tärkeä ja siihen olisi hyvä tarttua ensin

1 = Keinoon voidaan tarttua myöhemmin tai se ei ole kovin tärkeä

Neljä keinoa valittiin jatkotyöstöön.

1. **Viranomaiset mahdollisimman kattavasti mukaan ennakointiin (4.3)**
2. **Keskitetty luvitus tiettyihin käsittelyihin (3.7)**
3. **Olemassa olevien verkostojen hyödyntäminen kiertotalouden edistämiseksi (3.7)**
4. **Alueellinen osaamisverkosto (esim. ELY:n alue) (3.6)**
5. Yhteyshenkilöiden nimeäminen eri organisaatioissa (3.7)
6. Kansallisen osaamisverkoston perustaminen (3.7)
7. Uusiomateriaalien hyötykäytön mahdollistaminen kiertotalousalueille (3.6)
8. Organisaation tuki uusien tulkintojen tekemiseen (3.4)
9. Tiedonjaon vastuuttaminen ja keskitetty tiedottaminen (3.4)
10. Alustaratkaisut tiedon jakamiselle viranomaisten ja/tai muiden tahojen kesken (3.4)
11. Kiertotalouskohtainen verkosto (3.2)
12. Vierailut kiertotalousalueilla (3.1)
13. Keskustelu kiertotalousalueiden master planien pohjalta (2.9)

Keskustelu viranomaisyhteistyön keinojen toiminnallistamisesta

1. Viranomaiset mahdollisimman kattavasti mukaan ennakointiin

- Ennakointia tapahtuu ennakkoneuvotteluissa mutta ennakointityön kehittäminen myös niiden ulkopuolella on tärkeää.
- Rohkaistaan toiminnanharjoittajia kutsumaan viranomaiset itse koolle suhteiden muodostamiseksi. Toiminnanharjoittajien on myös hyvä olla hyvin perehtyneitä viranomaisvaatimuksiin ja prosessien etenemiseen yleisellä tasolla.
- Viranomaisen tehtävä on neuvoa, ketkä toiset viranomaiset on tarpeen kutsua keskusteluihin. Alkuun mieluummin liian laaja kuin suppea joukko.
 - Ketkä mukana? Kutsulistalla voivat olla ainakin kiertotalousalueen toimintoja tai kiertotaloutta laajemmin alueella luvittavat ja valvovat viranomaiset, YVA- yhteysviranomainen, ELY ja kunta (ainakin jos ei vielä tiedetä, kumpi luvittaisi mahdollisia toimintoja), maakunnan liitto ja kaavoitus. Mahdollisesti myös Tukes ja Pelastuslaitos. Kiertotalousalueen operaattorin on hyvä olla mukana.
 - Pohdittiin, voisiko ennakkoneuvotteluissa järjestäjänä olla aina jokin sama nimetty viranomaistaho (esim. ELY) hankkeen lupaviranomaisen sijaan. Yksi taho voisi näin kerryttää tietoa tarvittavista osallistujatahoista.
- Kiertotaloushankkeiden lupahakemusten osalta voitaisiin alun laajalla viranomaisyhteistyöllä varmistaa viranomaisella käytettävissä oleva asiantuntemus tai varautua hakemaan lisäosaamista muualta.
- Laajempi tiedottaminen ennakkokeskustelun ja viranomaisyhteistyön mahdollisuuksista toiminnanharjoittajille.

2. Keskitetty luvitus

- Ajatuksia keskistettävistä käsittelyistä:
 - End of Waste –status
 - Sivutuotemenettely
 - Ympäristöluvitukset
 - Jätteen plasma- ja pyrolyysikäsittelyt
- Luvituksen ja valvonnan sijoittaminen samaan organisaatioon.
- Riskiä paikallistuntemuksen puutteesta voitaisiin hallita yhteistyöllä paikallisten viranomaisten kanssa.
- Keskitetty luvitus edellyttäisi lainsäädäntömuutosta, joten vastuutahona YM.
- YSL 36 §:n mukaisesti on mahdollista siirtää toimivalta eri viranomaisten välillä ympäristölupa-asiassa. Kynnystä tähän voisi madaltaa YM:n laatiman ohjeistuksen ja toimintatavan avulla haastavissa kiertotaloushankkeissa.

3. Olemassa olevien verkostojen hyödyntäminen

1. Tiedon kokoaminen olemassa olevista verkostoista (aiemmin kootun tiedon hyödyntäminen*).
2. Olemassa olevien verkostojen tarkastelu sen kannalta, onko palveleeko niiden tehtäväkuva ja niissä oleva asiantuntemus myös kiertotaloutta tai voisiko niitä kehittää sen suuntaan.
3. Niiden kiertotalouden pullonkaulojen tunnistaminen, joihin mahdollisesti tarvitaan uusia verkostoja ja näiden verkostojen muodostaminen.

4. Alueellinen osaamisverkosto (esim. ELY:n alue)

- Kartoitus siitä, mitä asioita tulisi viedä eteenpäin valtakunnallisella, mitä alueellisella tai kiertotalousalueen tasolla:
 - Esimerkiksi paikallistuntemuksesta hyötyvät asiat kannattaa hoitaa alueellisen tai paikallisen verkoston avulla.
 - Tiettyihin asioihin ELY:n alue saattaa olla liian suppea, sillä samankaltaisia kiertotalousratkaisuja voi olla käytössä ympäri Suomen muttei merkittävästi samalla alueella.
- Jätelain mukaisten alueellisten yhteistyöryhmien valjastamista kiertotaloutta edistäväksi osaamisverkostoksi ehdotettiin.

*Esimerkiksi AVlen ja ELY-keskusten yhteistyöverkostoja on kartoitettu.

Kiertotalouden ja / tai viranomaisyhteistyön kehittämisen verkostoja

- Kiertotalouskeskus, ekoteollisuuspuistojen verkosto
- Jätepandora (mm. ELY, AVI, SYKE. Koollekutsuja YM)
- UUMA4-ohjelma
- Uusiomateriaalien tuotteistamista käsittelevä työryhmä eli UTU-työryhmä (YM)
- Circwaste -hankkeen alueiden ja edelläkävijäkuntien kiertotaloustiekarttojen toimeenpano
- Business Finlandin Bio- ja kiertotalous -ohjelma (lähinnä yrityksille)
- Sitran kiertotalousfoorumi
- Ygoforum, jäte- ja sivutuotemateriaalien infrarakennuskäytön yhteistyöforum
- ECO3-konsortio Nokialla
- PirkaCirc-hanke
- Virke - vihreää elvytystä kiertotalouden keinoin –hanke (Pohjois-Pohjanmaa)

- Päijät-Hämeen Kiertotalous-ryhmä (mm. Maakuntaliitto, alueen yritykset, yliopistot, viranomaiset, kunnat)
- Massojen hallinnan työryhmä Tampereella (mm. kaupungin kiinteistötoimi, kaavoitus, ympäristönsuojelu, kestävä kehitys, viheralueet ja hulevedet –yksikkö)
- Tampereen eri viranomaistahojen yhteistyöverkosto (ys-viranomainen, PELA, Tukes, ELY)
- Bio- ja kiertotalouden kiihdyttämö Tampereen talousalueella
- Pirkanmaan viranomaisyhteistyöryhmä
- Tukes-yhteistyöriihi (Tukes, AVI, ELY, pelastuslaitos)
- CICAT2025-hanke (Tampereen yliopisto, Itä-Suomen yliopisto, Jyväskylän yliopisto ja Turun yliopisto sekä Tampereen ja Turun amk:t)
- Toimialaryhmät
- Vuoden 2022 alusta: Jätehuollon yhteistyöryhmät (jätelain mukaiset, ELY:t vetävät)

Keskustelu: Millainen lupajärjestely palvelisi prosessien joustavuutta ja avoimuutta kokeiluille kiertotalousalueella?

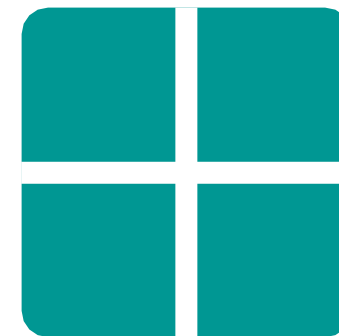
“Yksi iso lupa”

Etuja

- Ympäristövaikutuksia voidaan tarkastella kokonaisuutena
- Sopii yhteisten asioiden, kuten vesienkäsittelyn ja pintarakenteiden luvitukseen

Haasteita

- Elävä ja muuttuva ala, osin vaikea ennakoida toimintoja
- Mahdollisesti pitkä ja raskas luvitusprosessi

“Monta pientä lupaa”

Etuja

- Voi olla nopeampaa
- Sopii uusille asioille, joita ei ole voitu ennakoida
- Voi olla kevyempi ja nopeampi prosessi
- Mahdollistaa kokeilemisen ketterämmin

Haasteita

- Kokonaisuuden ympäristövaikutusten hallinta haasteellista
- Päällekkäiset luvitusprosessit ja selvitykset aiheuttavat päällekkäistä työtä

gaia

Viranomaisyhteistyö kiertotalouden
tuotteiden tai palveluiden kehittämisessä

Tulokset

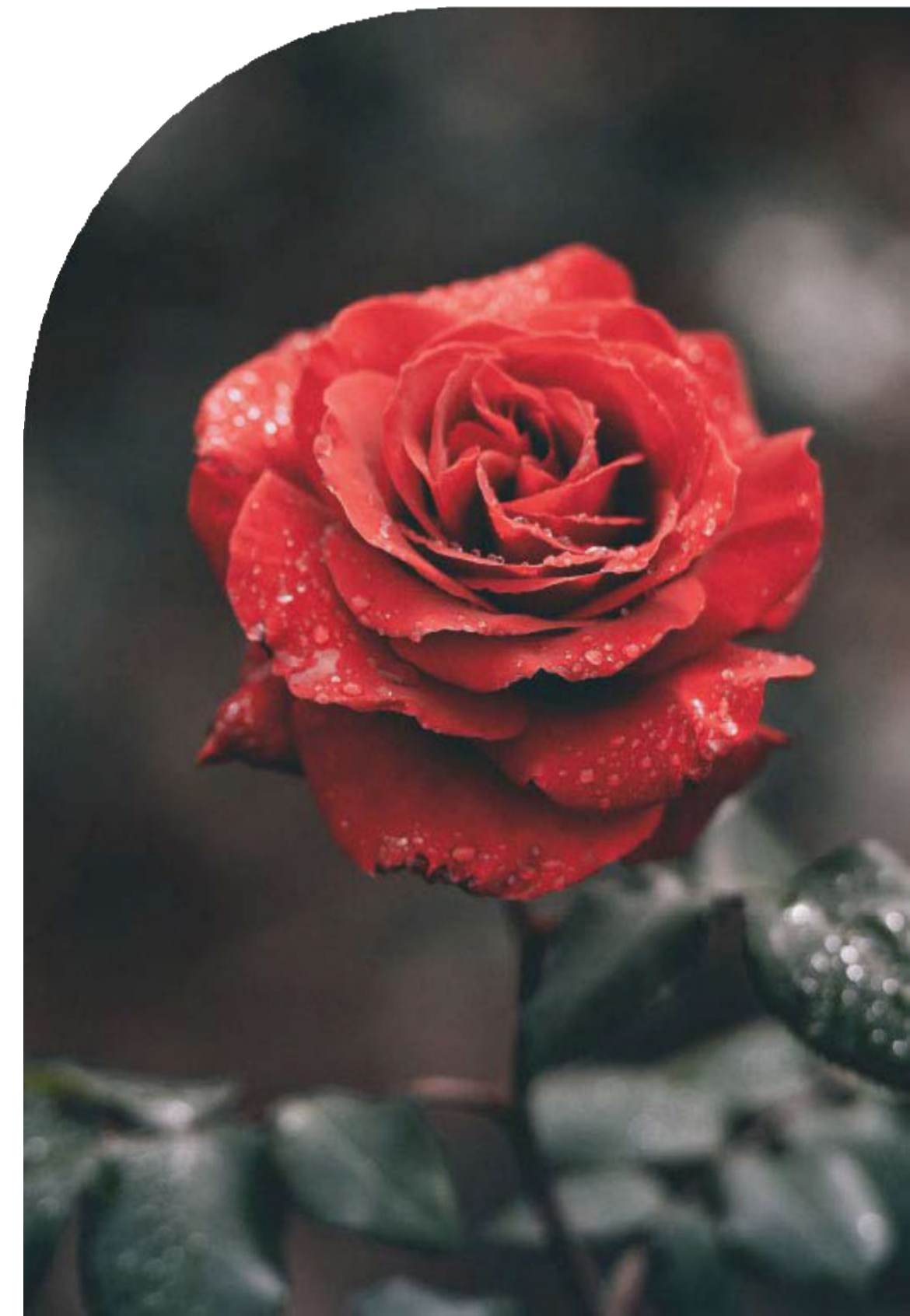
1. Työpajasta ja 3. työpajan jatkokehittälystä

Alustajien kokemukset: Kiertotaloustuotteet ja -palvelut ja viranomaisyhteistyö

Ruusut

- Sähköinen MaRa-rekisteröinti toimii erinomaisesti
- Osassa prosesseja aikataulut pitivät
- Paljon sekä yhteisiä että erillisiä palaverieja viranomaisten kanssa yhteisen käsityksen aikaansaamiseksi
- Tukesilla hyvä palveluasenne ja neuvonta

Photo by Ameen Fahmy on Unsplash

Risut

- End of Waste (EoW) -prosessi kesti pitkään ja johti rohkaisevista kommentteista huolimatta yllättäen hylkäämiseen
- EoW-prosessissa markkinan ja tuotteen käytön yleisyyden arviointi on osoittautunut hankalaksi viranomaiselle, kun kyseessä on uusi innovatiivinen tuote
- Ennakoimattomuus vaikeuttaa investointeja
- Pitkän luvitusprosessin aikana tapahtuneet muutokset on vaikea viedä lupaan
- Jouduttu tekemään viranomaiselle kirjallisia lausuntopyyntöjä ennakkoneuvottelun ohella
- Viranomaisen asiantuntemus heikkoa tietyissä kysymyksissä
- Hankkeen saama julkisuus tuntuu vaikuttavan kohtelun tiukkuuteen

Photo by Nick Nice on Unsplash

Toiveet

- Monialainen osaajien raati, jossa monipuolinen asiantuntemus – tietoa on olemassa
- Hiilikädenjäljen huomioiminen käsittelyissä
- Yhteinen tahtotila kiertotalouden edistämiseen on saatava valumaan valtionhallinnosta luvituksen käytäntöihin

Photo by Aman Tyagi on Unsplash

Missä tai millaisissa menettelyissä yhteistyön tekeminen on kaikkein haastavinta?

Epäjatkuvuuskohdat eri lainsäädäntöjen välillä (kemikaali-, jäte- ja tuotelainsäädäntö). Esim. ollut kokemus, jossa viranomainen on tulkinnut REACH-rekisteröidyn sivuvirran jätteeksi, vaikka REACH-rekisteröinti lähtökohtaisesti viittaa tuotteeseen.

Voimassa olevan ympäristöluvan tulkitsemisessa: mitä luvalla voidaan toteuttaa ja mihin tarvitaan esim. koetoimintalupa

Jos toimintaan liittyy monia eri viranomaisia ja se käsitellään lausuntomenettelyin eli vain paperilla

Jos luvitettavaan tekemisen (esimerkiksi kiertotalousalueella) liittyy erilaisia toimintoja eri aikajänteillä

Kun eri tahoilla on erilaisia tulkintoja lainsäädännöstä, esim. mikä on jätteen hyödyntämistä ja mikä loppusijoitusta

MaRa-menettely on tehokas ja nopea, mutta joustamaton

Raja-arvoista epäselvyyttä esimerkiksi maanrakentamisen luvanvaraisissa kohteissa

Kun luvasta on valitettu ja toimintaa pitäisi muuttaa

Kun ollaan uuden äärellä

Yhteisvaikutusten arviointi

End of Waste ja sivutuotemenettelyt

Photo by Sean Benesh on Unsplash

Kiertotaloustuotteen tai -palvelun luvituksen viranomaisyhteistyön kehittämistarpeet

1. Yhteinen tahtotila kiertotalouden edistämiseen on saatava kirittämään luvituksen käytäntöjen kehittämistä kaikilla tasoilla

2. Asiantuntemuksen varmistaminen, hiljaisen tiedon välittyminen on tärkeää, jotta kohtelu olisi sujuvaa ja tasapuolista. Kiertotaloudessa käsitellään paljon uusia asioita: materiaaleja ja teknologioita. Tämä vaatii laaja-alaista osaamista niin viranomaisilta kuin yrityksiltäkin.

3. Yhdenmukaisemmat tulkinnat tarvitaan esimerkiksi alueellisen yhdenvertaisuuden varmistamiseksi ja ennakoitavuuden parantamiseksi.

4. Lupaprosessien nopeuttaminen ja sujuvoittaminen

5. End of Waste –käsittelyn kehittäminen

Ideat toimenpiteiksi, 2–3

Kehitystarve

Keinot

2. Asiantuntemuksen varmistaminen, hiljaisen tiedon välittyminen

3. Yhdenmukaisemmat tulkinnot

- **Asiantuntijapooli** viranomaisista ja muista toimijoista
- **Osaamisen keskittäminen**
- **Vierailut** tuotteen käyttökohteessa, tuotantolaitoksessa tai vastaavassa kohteessa/laitoksessa, jotta viranomaisella saisi mahdollisimman selkeän käsityksen työnsä tueksi

- **Yhden luukun palvelumalli:** Kiertotalouskeskus, Sitra ja Lapin ELY-keskus pilotoivat parhaillaan
- **Päättyketjujen ja perusteiden dokumentointi** läpinäkyvästi ja avoimesti viraston sisällä
- **Sisäinen vertaisarviointi** viranomaisen oman asiantuntemuksen kehittämisessä

Ideat toimenpiteiksi, 4–5

Kehitystarve

Keinot

4. Lupaprosessien nopeuttaminen ja sujuvoittaminen

- **Mahdollistava palveluasenne** myös haastavissa tilanteissa
- **Ennakkoneuvottelu tai tarvittaessa kaksi - erityisesti, jos tehdään jotain uudenlaista.** Ensimmäisessä ajatustenvaihtokeskustelussa ei olisi tavoitteena esitellä valmista materiaalia vaan testata alustavia ideoita tai ideaa. Toisessa käsiteltäisiin tarkempaa ehdotus tai ehdotukset keskustelun pohjaksi.
- **Määräajat eri prosesseille**
- **Jo muualla hyväksytyjen toimintatapojen tai mallien keveämpi käsittely**
- **Tiedonjako yhteisten alustaratkaisujen avulla**
- **Kokonaiskuvan ymmärrys ja sen välittäminen asiakkaalle, esim. tarvittavat selvitykset ja laajuudet**
- **Sähköinen asiointi**
- **Neuvonta avoimen paikka- ja ympäristötiedon äärelle**
- **Tarvittavat täydennyspyynnöt kerralla**

5. End of Waste

- **Pilotin terveiset työryhmälle**

Miten arvioisitte näiden keinojen tärkeyttä, kun viranomaisyhteistyötä aletaan edistää?

Osallistajat arvioivat esitettyjä keinoja asteikolla 1-5:

5 = Keino on erittäin tärkeä ja siihen olisi hyvä tarttua ensin

1 = Keinoon voidaan tarttua myöhemmin tai se ei ole kovin tärkeä

Neljä keinoa valittiin jatkotyöstöön.

1. Kokonaiskuvan ymmärrys ja sen välittäminen asiakkaalle (esim. tarvittavat selvitykset ja laajuudet) (4.2)
2. Mahdollistava palveluasenne (4.1)
3. Asiantuntijapoolin kokoaminen viranomaisista ja muista toimijoista (4)
4. Ennakkoneuvottelu tai tarvittaessa kaksi (4.3)
5. Päättyketjujen ja perusteiden dokumentointi viraston sisällä (3.6)
6. Sähköinen asiointi (3.6)
7. Tiedonjako yhteisten alustaratkaisujen avulla (3.6)
8. Osaamisen keskittäminen (3.4)
9. Viranomaisen vierailut (tuotteen käyttökohde, tuotantolaitos tai vastaava kohde) (3.4)
10. Jo muualla hyväksytyjen toimintatapojen tai mallien keveämpi käsittely (3.4)
11. Neuvonta avoimen paikka- ja ympäristötiedon äärelle (3.1)
12. Sisäinen vertaisarviointi viranomaisen asiantuntemuksen kehittämisessä (3.1)
13. Tarvittavien täydennyspyyntöjen tekeminen kerralla (3.3)

Keskustelu viranomaisyhteistyön keinojen toiminnallistamisesta

1. Kokonaiskuvan ymmärrys ja sen välittäminen asiakkaalle, esim. tarvittavat selvitykset ja laajuudet

- Kokonaiskuvan viestimiseen kuuluvat:
- Tarvittavat selvitykset ja niiden laajuudet
- Prosessien aikajänne
- Kiertotalousalueiden ympäristö- ja luontoselvitykset tulisi ainakin olennaisilta osin saada yhteiseksi hyödyksi
- ELY-keskusten E- ja Y-puolen yhteistyön tiivistäminen: E-vastuualueille tietoa ja koulutusta YVA-, lupa-, kaavoitusprosesseista, jotta yritys saisi aikaisessa vaiheessa tiedon hankkeen prosessikuvasta ja saisi neuvontaa myös muun rahoituksen hankintaan.
- Rahoittajien ja luvittajien yhteistyön tiivistäminen laajemminkin, niin että jo investointirahoitusta haettaessa tunnistettaisiin, mitä luvitusta hanke mahdollisesti tarvitsee ja rahoittaja osaisi ohjata hakijan käännyntymään viranomaisten puoleen

2. Mahdollistava palveluasenne myös haastavissa tilanteissa

- Palveluasenne edellyttää hankkeesta vastaavalta hyvää asiantuntemusta sekä riittäviä ja luotettavia tietoja hankkeesta
- Molemminpuolinen avoimuus: Viranomaisen on oltava avoin uusille avauksille lainsäädännön rajoissa, hakijan taas avattava hankkeen sisältöä viranomaiselle mitään peittelemättä ja selkeästi.
- Yhteistyössä avoimuus luo luottamusta ja luottamus avoimuutta.

3. Asiantuntijapooli viranomaisista ja muista toimijoista

- Aloite viranomaisyhteistyöstä tulee tyypillisesti luvanhakijalta
- Viranomaisilta näkemys siitä, ketkä tarvitaan mukaan
 - SYKE, LUKE, muut aihepiirin osaajat ja tutkijat
 - ELY-keskusten E- ja Y-puolet
- Poolin fasilitoinnissa on muistettava pitää fokus tiiviisti käsillä olevassa asiassa ja varmistaa puheenvuorot kaikille, vaikka poolin osaamis pohja ja kokoonpano olisi laaja
- Muita keinoja asiantuntemuksen jakamiseen ovat
 - Viranomaisten toimialakohtaiset chat-ryhmät tai sähköpostilistat matalan kynnyksen kyselyille itselle uusista asioista
 - Toimialajärjestöjen viranomaisten koulutuspäivillä pitämät koulutukset

4. Ennakkoneuvottelu tai tarvittaessa kaksi

- Aloite neuvottelemisesta voi tulla niin luvanhakijalta kuin viranomaisella
- Useampi neuvottelu voi olla hyödyksi erityisesti, jos tehdään jotain uudenlaista
- Ennakkoneuvottelujen tavoitteet on syytä kirkastaa alussa kaikille osapuolille ja sen pohjalta päättää, missä vaiheessa lupaprosessia ennakkoneuvottelu(t) pidetään
- Kahden neuvottelun mallissa:
 - Ensimmäisessä ajatustenvaihtokeskustelussa ei olisi tavoitteena esitellä valmista materiaalia vaan testata alustavia ideoita tai ideaa.
 - Toisessa neuvottelussa käsiteltäisiin tarkempi ehdotus tai ehdotukset.
- Viranomaisen asiakasymmärrystä lisäämällä ja yhteistä kieltä etsimällä voidaan päästä täsmälliseen neuvontaan ennakkokeskusteluissa

End of Waste -käsittelyn kehittäminen: terveiset työryhmälle

Markkinaymmärryksen muodostaminen

- Edellyttää viranomaiselta toimialan ja liiketoimintamallien tuntemusta
- Keskittyminen realististen mahdollisuuksien, ei pidä vaatia liian teoreettisia arviointeja
- Uuden tuotteen korvataessa vanhan maailman tuotetta voidaan hyödyntää tietoa aiemman tuotteen markkinasta
- Tuotteen hiilijalanjäljen ja -kädenjäljen huomioiminen

Miten toiminnanharjoittaja voisi auttaa?

- Yhteydenpito, tapaamiset ja vierailut
- Yrityksen tekemien markkinapotentiaalin selvitysten antaminen viranomaisen käyttöön
- Jättestatus ja EoW -asiat koetoiminnassa tulisi selkeyttää

Muita keinoja

- Käsittelyjen keskittäminen tietylle viranomaiselle edistäisi osaamisen karttumista ja yhdenmukaisia tulkintoja (esim. koetoimintailmoitukset ja sivutuotepäätökset)
- Väliaikainen End of Waste –hyväksyntä, jonka aikana katsottaisiin onko tuotteelle markkinat, ja ellei, jätestatus palaisi
- Green Deal –tyyppinen sopimus, jonka puitteissa asiantuntemuksen ja tiedon vaihtoa voitaisiin parantaa
- Sellaisten arvoketjujen tunnistaminen, joissa on paljon potentiaalia, ja näiden ymmärrykseen panostaminen (esim. akkuarvoketju, rakentamisen materiaalivirrat ja infra)

Hyvä ennakkoneuvottelu

- Aikaisessa vaiheessa ensimmäinen, tarkempien suunnitelmien kanssa toinen tapaaminen
- Jalkautuminen laitokselle
- Toiminnanharjoittajan pohjustus ja ehdotukset vaihtoehtoista

Viranomaiset kaipaavat tiedonjakoa, asiakasymmärrystä ja yhteistyötä rajapinnoilla

1. Viranomaiset tarvitsevat asiantuntijatukea. Kiertotalouden viranomaisyhteistyön vahvistamisessa tarvitaan laaja-alaista osaamista, johon tarvitaan mukaan useita asiantuntijalaitoksia, kuten SYKE ja Luke.
2. Tiedonjakoa esimerkiksi alustalla, johon on koottuna tietoa uusista innovaatioista ja niiden ympäristövaikutuksista sekä mahdollisesti myönnettyistä luvista. Myös tieto muista maista kiinnostaa.
3. Asiakasymmärryksen lisääminen ja tarkempi asiakasprofilointi palvelun sujuvammaksi kohdentamiseksi.

Photo by Ilya Pavlov on Unsplash

4. Asiakaspalautteen systemaattinen kerääminen.
5. Panostusta tehtävien lupapäätösten luettavuuteen ja selkeyteen (pitkien ja laaja-alaisten lupapäätösten sijaan).
6. Tärkeää on myös sujuvoittaa yhteistyötä kuntien ja alueellisten ja valtakunnallisten toimijoiden rajapinnoilla niin, että kunnat saisivat tarvittaessa tukea lupakäsittelyihinsä..
7. Kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset tarvitsevat lisäresursseja.

Yritykset arvioivat alustojen ja verkostojen auttavan tiedonjaossa

1. Alusta, josta löytyy uusin tieto jätteenkäsittelyn uusista innovaatioista, niiden ympäristövaikutusten arvioinnista ja mahdollisesti jo myönnettyistä luvista. Myös ulkomaiset esimerkit tervetulleita.
2. Sama alusta palvelisi myös ympäristönsuojelun ja elinkeinokehityksen viranomaisia.
3. Valtakunnalliset yhteiset, kootut asiantuntija yhteisöt, joita esimerkiksi Kiertotalouskeskus omalla toiminnallaan luo.

Photo by Possessed Photography on Unsplash

Työpajoissa annetut lupaukset

Lupaan, että yrityksemme auttaa kaikin mahdollisin keinoin uusien kiertotalousalueiden syntyprosessissa niiltä osin, johon pystymme vaikuttamaan. Jos materiaalejamme käytetään kohteiden infrarakentamisessa, niin dokumentointi tulee olemaan selkeää ja yhteydenpito viranomaisiin tiivistä.

Lupaan tuoda organisaation kanssa suunnitteluun hankkeita (kiinteistö, infra), jossa käytämme uusia uusiomateriaaleja luvituksesta suunnitteluun ja toteutukseen yhteistyöllä neuvotellen ja kehittäen viranomaisten kanssa ajoissa.

Edistän yhdessä Sitran ja Kiertotalouskeskuksen kanssa Lapin ELY-keskuksen pilottimallia kasvavien PK-kiertotalousyritysten kehittämisessä.

Lisätä vuoropuhelua viranomaisen ja toiminnanharjoittajan välillä ja panostaa ennakkosuunnitteluun.

Lupaan vahvistaa omaa osaamistani kiertotaloutta edistävästä tuotantoprosesseista ja antaa entistä selkeämpää neuvontaa toiminnanharjoittajille ja esim. kuntien ympäristönsuojeluviranhaltijoille kiertotaloushankkeisiin liittyvissä lainsäädännön tulkinnoissa lupa- ja valvontaprosessien nopeuttamiseksi.

Aion rohkaista (ja ohjata) alueen haltijaa laatimaan mahdollisimman laajan YVA-selvityksen, jonka perusteella alueelle voi hakea lupia mahdollisimman monipuolisesti.

Kannustan perusteellisiin hankkeen alkuvaiheen selvityksiin, joiden pohjalta viranomaisten on sujuvaa tehdä viranomaistoiminnan jatkosuunnittelua.

Lupaani aktiivisesti kehittää verkostomaista työtapaa ja pyrkiä kehittämään omia työtapoja ja neuvontaa.

Lupaani jatkaa aktiivista työtä lausuntomenettelyjen ja maankäytön suunnittelun piirissä, kiinnostua uusista hankkeista ja olla mukana näiden eteenpäin viemisessä, tiedottaa myös muita omassa organisaatiossa ja kollegatoimijoissa näistä.

Lupaani jatkaa silloihin sopimatonta tyyliäni katsoa asioita kiertotalouden edistymisen ja edistämisen näkökulmasta, avata suuni matalalla kynnyksellä tyhmiä kysymyksiä esittääkseni ja olla nöyränä sille, että näissä asioissa yksittäisen asiantuntijan tieto ei riitä kovinkaan pitkälle.

Pidän asian mukana Suomen Kiertotalousohjelman toimien jatkopohdinnassa.

Lisään ELY:n puolesta yhteydenpitoa AVI:n lupakäsittelijään.

Kannustan ennakkoneuvotteluun jo ajatusvaiheessa ja sitten uudemman kerran, kun hakemus on enemmän esiteltävässä muodossa.

Kannustan entistä enemmän yhteydenpitoon viranomaisiin, uusissa hankkeissa jo varhaisessa vaiheessa.

Pyrin kehittämään omaa asiantuntemustani hyödyntämällä erilaisia verkostoja ja viemään viestiä yhteisen tietopankin perustamisen tärkeydestä.

gaia

Johtopäätökset ja suositukset

Johtopäätökset 1/2

- Kiertotalouden edistäminen vaatii uusien asioiden kokeilun mahdollistamista, jotta uusien innovaatioiden synty mahdollistuu. Rinnalla tulee kuitenkin varmistaa ympäristönsuojelun taso ja lainsäädännön velvoitteet. Nämä eivät saa olla toisensa poissulkevia kriteerejä vaan niitä tulee edistää rinta rinnan.
- Eri toimijoiden on tärkeää tunnistaa oman vaikuttamisen alueensa rajat ja muodostaa verkostoja ja tiedonvaihtoa muiden prosessiin liittyvien tahojen kanssa.
- Yhteistyön edistämiseen ja tiedonjaon parantamiseen ei ole olemassa yhtä yksittäistä ratkaisua, vaan ratkaisupolut ovat moninaisia ja muodostuvat useiden (pienien ja suurien) keinojen ja tekojen valikoimasta. Tässä työssä saatiin kuitenkin tunnistettua varsin monipuolinen joukko edistämisen menetelmiä ja kanavia ja tapoja edistää niitä käytännössä.
- Tunnistetut keinot liittyivät ennakoinnin lisäämiseen, asiantuntevuuden ja tiedonvaihdon varmistamiseen, tulkintojen yhdenmukaisuuden kehittämiseen ja tietyn joustavuuden huomioimiseen prosessissa.
- Kiertotalouteen liittyvää kehityshanketoimintaa on paljon ja on tärkeää varmistaa, että koottu tieto ja osaaminen saadaan laajemmin hyödynnettäväksi esimerkiksi käytännön viranomaistyössä
- Tässä työssä suljettiin mahdolliset lainsäädännön muutostarpeet tarkastelun ulkopuolelle ja keskityttiin ainoastaan tapoihin, joilla yhteistyötä ja tiedonvaihtoa saataisiin sujuvoitettua nykyisen lainsäädännön puitteissa. Lainsäädännön tietyt uudistamistarpeet kuitenkin nousivat ajoin työpajojen keskusteluissa esiin, eli uudistustarvettakin todennäköisesti on.
- Myös ensimmäiset pienet käytännön askeleet ovat tärkeitä osana systeemistä muutosta.

Johtopäätökset 2/2

- Kiertotalouden luvitus poikkeaa muusta luvituksesta lähinnä siinä, että käytettävät raaka-aineet ovat vähemmän tunnettuja kuin neitseelliset raaka-aineet. Raaka-aineeseen liittyvät epävarmuudet taas aikaansaavat erityisiä riskejä, jotka on huomioitava toiminnan suunnittelussa ja luvituksessa.
- Kun ollaan uuden asian edessä, on tiedonvaihdon ja ennakoinnin avulla tärkeää varmistaa yhdenmukainen käsittely sekä uusien asioiden mahdollistaminen ja pyrkiä välttämään yllätyksiä. Tähän tarvitaan hyvää ja monipuolista osaamista sekä toiminnanharjoittajien osalta viranomaisprosesseista ja vaatimuksista että myös viranomaisten osalta toiminnanharjoittajien prosesseista ja niiden vaikutuksista.
 - Tarvitaan mm. hyvää asiakasymmärrystä toiminnanharjoittajan tilanteesta, ratkaisusta ja osaamistasosta, jotta asiakas saadaan ohjattua mahdollisimman aikaisin oikealle palvelupolulle ja prosessia voidaan ennakoida
 - Tämä prosessi keskittyi erityisesti etsimään toiveita ja tarpeita toiminnanharjoittajien suunnalta viranomaisille, mutta yhtä perusteltu voisi olla prosessi, jossa viranomaiset saisivat esittää toiveita toiminnanharjoittajille.
- Asioiden kehittäminen, yhteistyön tiivistäminen ja tiivis tiedonvaihto vaativat resursseja. On tärkeää varmistaa viranomaisten riittävät resurssit sekä asianmukaiset työkalut ja tiedonvaihtokanavat sekä mahdollistaa asiantuntijoiden erikoistuminen ja oman asiantuntevuuden syventäminen.
- Työpajoista saatu osallistujapalaute oli erityisen innostunutta ja positiivista ja osallistujat kokivat, että aineisto summaa hyvin osapuolien toivomuksia kehitysaskelille. On erityisen tärkeää, että prosessi tästä jatkuu ja tunnistettuja toimenpiteitä voidaan määrätietoisesti edistää.

Kiertotalousalueiden viranomaisyhteistyön kehittämistarpeet

1. Olemassa olevien verkostojen hyödyntäminen, verkostojen kehittäminen ja kokonaisvaltainen tarkastelu.

2. Kokeilujen mahdollistamiseen ympäristönsuojelun taso ja lain vaatimukset huomioiden tulee erityisesti keskittyä.

3. Tiedon jakaminen ja keskittäminen yhdenmukaisen käsittelyn varmistamiseksi: alueellinen ja kansallinen tiedonvaihto, alustat, tiedonvaihtofoorumit, julkaisut, vierailut jne.

4. Viranomaisten riittävien resurssien varmistaminen esimerkiksi ennakoinnissa ja riskienhallinta.

5. Toiminnanharjoittajien kyvykkyyden ja tietoisuuden nostaminen viranomaisprosessien suhteen tiedottamalla ja neuvomalla.

6. Ennakoinnin kokonaisvaltainen kehittäminen sisältäen niin ennakkoneuvottelut kuin jatkuvamman tiedonvaihdon kiertotalouden tarpeista.

Raporttimme perustuu kyseisen toimeksiannon suorittamisen yhteydessä saamiimme tietoihin ja ohjeisiin huomioiden toimeksiannon suorittamisen aikana vallitsevat olosuhteet. Oletamme, että kaikki meille toimitetut tiedot ovat oikeita ja virheettömiä, ja että asiakas on tarkistanut luovutettujen tietojen oikeellisuuden.

Emme ole vastuussa raportin tietojen täsmällisyydestä tai täydellisyydestä, emmekä anna niitä koskevia vakuutuksia, ellei toisin ole mainittu. Raporttia ei tule milteään osin pitää päätöksentekoa koskevana suosituksena tai kehotuksena.

Emme ota vastuuta siitä, olemmeko tunnistaneet kaikki toimitettuihin asiakirjoihin sisältyvät seikat, joilla voi olla merkitystä, mikäli näitä asiakirjoja käytetään myöhemmin tehtävien sopimusten osana. Toimitetun materiaalin ja asiakirjojen läpikäynti on toteutettu siten kuin olemme katsooneet asiassa asianmukaiseksi tarjouksessa sovitun työn laajuuden ja tarkoituksen valossa.

Emme ole vastuussa raportin päivittämisestä myöhempien tapahtumien osalta (päivämäärä raportin etusivulla).

Ellei asiasta ole nimenomaisesti muuta sovittu, tätä raporttia ei saa luovuttaa kolmansille osapuolille tai käyttää muussa kuin tässä kuvatussa tarkoituksessa ilman Gaia Consulting Oy:n kirjallista etukäteistä suostumusta. Mikäli kolmas osapuoli saa käyttöönsä raportin jäljennöksen tai raportissa ollutta tietoa, kyseisellä kolmannella osapuolella ei ole mitään oikeuksia Gaia Consulting Oy:ä kohtaan.

gaia

**Asiakkaamme tekevät
maailmasta puhtaamman ja
turvallisemman.**